DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,

De

GENUINO ET SIMPLICISSIMO DOLORIS PODAGRICI REMEDIO,

Quam

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO VVILHELMO,

ELECTORATUS BRANDENB. HEREDE, ET RELIQVA.

In Illuſtri Fridericiana

GRATIOSO FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU

PRÆSIDE

DN. FRIDERICO HOFFMANNO,

MED. D. PHIL. NAT. P. P. O. MED. ELECT. AULICO COLLEG. MEDICI h. t. DECANO,

DN. PATRONO ,ET PROMOTORE ÆTATEM COLENDO,

PRO LICENTIA

Summos in Medicina Honores, inſignia ac Privilegia Doctoralia rite conſequendi,

A. diem VI. Nov. M.DC. XCVII.

H. L. Q. C.

Publicæ Eruditorum cenſuræ ſubmittit

STEPHANUS KIRALY,

Debrecino-Ungarus.

HALÆ MAGDEB. Literis CHR. HENCKELII, Acad. Typogr.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA.

De

GENUINO ET SIMPLICISSIMO DOLORIS PODAGRICI REMEDIO.

§. I.

Ihil naturæ humanæ tam abominabile atque ærumnosum, nihil tam difficile quam diuturnos & diros sustinere dolores, quorum sæpius tanta vis est, ut cum corpore mentem in functionibus suis disturbent, ipsique non minimam intendant pernitiem. Ex sævissimis autem primas videtur tenere ille qui articulos torquet, propter quem memoriæ mandatum multos fuisse qui præ intolerantia filum vitæ sibi præscriderunt. Quid autem vulgarius, quid Principes hujus mundi, divites & præcipuos viros magis affligere & vexare solet, quam dicti doloris sævitia. Quanto conatu atque industria pro molestissimo hoc hospite avertendo quæsita & excogitata

hactenus sunt remedia. Tot ferme podagricorum prostant arcana atque pharmaca, quot sunt qui ex hoc morbo laborant individua, ut ingens subrepat tædium tantam remediorum sylvam adversus unum morbum recensere. Equidem est Chemiatrorum contentio in hoc probanda, quod variis auxiliis ægrotantium fastidia sublevare fuerint annisi; ast nisi verum dissimulare velimus, neutiquam respondent omnia huc usque in medium producta expectationi, sed plæraque inflant spem hominum postea autem destituunt, adeo ut ægerrime sanescant illi quorum artus semel occupavit dictus morbus. Cum autem mecum paulo exquisitus expenderem genesin & nativitatem hujus affectus, & quare tam pertinaciter remediorum vim eludat atque contemnat, deprehendi spem sanationis, modo non penitus sit consummata minime esse abjiciendam, sed restare adhuc probatissimum idque simplicissimum remedium, & ob id a Medicorum filiis ipsisque ægrotantibus, quorum ingenio minus arridet, repudiatum parvique æstimatum. Id autem ut verbo me expediam & statim in limine curiosorum expleam desiderium, Physicomorale est, & temperantia vitæque sobrietas nuncupatur. Hæc mea sententia optima & tutissima medicatrix & præservatrix, hujus affectus est, hæc asperitatem hujus morbi complurium exemplo non modo lenit & mitigat, verum & vincit planeque avertit, nisi res omnis ratione naturæ ægrotantis & vehementiæ morbi sit conclamata. Placet autem paulo fusius hæc omnia exquirere & in præsentia paulo accuratius determinare, in quo natura atque ingenium versetur hujus morbi; quinam ortus ac causæ ejus sint & a quibus foveatur ac susten-

ſtentetur; & quo pacto commendata hæc medicina proficere & omne fere punctum abſolvere queat. Deus T. O. M. ex alto aſſiſtat noſtris conatibus.

§. II.

Ut autem ſcopum noſtrum rite attingamus, & aſſertionis noſtræ veritas eo clarius eniteat res poſcere videtur paulo diſtinctius exponere, cujus naturæ indolis ac temperamenti potiſſimum ſint illi, & qua vitæ ratione utantur, quos dolor exercet podagricus. Primum autem huic morbo obnoxii ſunt maxime qui tenerioris complexionis, habitus corporis mollioris ac ſpongioſioris ſunt, juvenes, viri, ſucci pleni, temperamenti ſangvinei, vel ſangvineo pituitoſi, hoc eſt qui copioſum & tenuem ſangvinem in parvis aſt innumeris vaſculis fovent. Ut plurimum ſolent eſſe ingenio hilares & acuti, veneris appetentes & affectibus dediti, qui dulcibus delectantur nec laboribus gravioribus aſveti. Unde volupe viventium morbus antiquitus etiam putatus hic morborum τυραννικότατος eſt, diæteque plærumque vitioſæ proles. hinc plebei ruſtici & pauperes & qui duro labore membra exercent & victu ſimplici utuntur raro vel nunquam cum moleſtiſſimo hoc morbo confligantur. Porro fæminæ quia a luxu & libidine magis ſunt alienæ, nec diæta adeo ut viri abutuntur, a podogra ſunt immunes ipſo Hipp. *teſte lib. 6. Aph. 29.* niſi luxu etiam diffluant & ex imminuta menſtrua purgatione ſentina ſuperfluorum & corruptorum humorum anſam huic morbo præbeat. Eunuchi & pueri eodem Hipp. aſſentiente *l. 6. Aph. 28. 30.* ex podagra non laborant, quoniam extra veneris uſum ſunt, ſed ſucci nativi plena

 omnia

omnia eorum vasa sunt. Dantur tamen exempla licet pauca ubi etiam pueri podagra afflicti fuerunt, ubi nimirum a Parentum semine illa nata fuit, & maxime cum lue venerea contaminati fuere. Etmüllerus in *oper. pag. 648.* refert, se nobilem curasse juvenem qui ab ineunte ætate sæpius correptus fuit podagra, quoniam Parens ejus in ipso paroxysmo eum genuerat; ex podagricis enim juxta Galenum & Hippocratem ipsaque experientia teste fiunt podagrici. Quare scite dixit Plutarchus: expedire ut statim podagricorum filii curentur, ne fiant podagrici. Ulterius podagrici solent esse hypochondriaci nephritici & qui ex ventriculi imbecilitate viriumque debilitate laborant; unde qnæcunque naturæ vires frangere & debilitare solent podagræ generationi velificantur.

§. III.

Jam autem quod attinet ipsius podagrici doloris genesin, non nisi ex fractis naturæ viribus, debilitato viscerum atque articulorum tono, imminutaq; sangvinis chylique spirituascentia originem suam trahit. Nihil autem magis labefactare robur partium solidarum, nec non æqnabilem temperiem ac motum spirituum atque humorum destruere aptum est quam desidia, generosi vini potatio, veneris abusus, iracundia & quæ sunt generis alia. Quomodo autem hæc noceant & corpori infensa sint, & podagricum malum exsuscitent, paucis sic complecti placet. Podagra spasmus summe dolorificus est excitatus in membranis ac ligamentis nerveo tendinosis, qui articulos firmant atque in musculorum tendinibus qui juxta juncturas abundant. Subjectum doloris

ris est spiritus quo perfusæ sunt ipsæ membranæ, quique ex sangvine vitali & nervorum fluido invicem commixto originem suam nanciscitur. Hic a Deo sic congenita efficacia sua motum irregularem a vitio fluidi ipsi impressum persentit. Quapropter quo major spirituum copia, quo major ipsorum rigor atque actuatio, & nocentis humoris vis atque impetus gravior, eo impetuosior spirituum motus graviorque sensatio atque affectio oboritur. Et inde facile constat ratio, quare juvenes & qui robore ac vigore spirituum pollent acerbiores ac duriores paroxysmos, breviores tamen ipsis frigidis imbecillibus ac senibus experiantur, qui mitiores ast diuturniores patiuntur. Unde perpulchre scribit *Pechlinus Obs. 25.* nonnullos esse arthriticos qui per multas septimanas & sæpe per annum podagra detinentur, cum nulla alia symptomata infestiora habent quam membrorum *ἀκρατείαν* appetitum prostratum, sitim inexhaustam, & noctes diesque insomnes, cessante scilicet paulatim spirituum vigore,

§. IV.

Cum itaque spiritus a causa lancinante & irritante in impetuosum atque discursivum in angustissimis membranarum tubulis motum concitantur, molestissima tensio, distractio & continui solutio exsurgit, sub qua tensione constrictio & coangustatio vicinarum partium fit. Quare invadente dolore pori cutis angustantur, influxus sangvinis & refluxus debitus impeditur, sudor ac transpiratio nunc cohibetur nunc augetur, membrum rigore ac rubore concutitur, venæ disparent, & valde sensibilis in parte affecta distensio & distractio percipitur concomitante æstu, rubore & subsequente tumore

Spa-

Spasmus autem hic non tantum in afflicta parte incipit & subsistit sed ulterius serpit inque consensum trahit alias eximioque sensu præditas internas partes, quæ simili spasmo affectæ varia producunt symptomata. Unde non ignota potest esse ratio, quare frequens oscitatio, flatuum descensus per femoris carnes, horipilatio per dorsum ac lumbos febriculosus pulsus, præcordiorum anxietas, somni inquietudo, torpor atque vermiculatio articulorum, in suris quasi convulsio, cibi fastidium, nausea, vomitus ubi imminet paroxysmus vel jam præsens est, ægros infestet, quæ omnia ex spasmodica constrictione & inde resultante sangvinis motione non possunt non originem suam repetere. Adde quod podagra in alios morbos spasmodicos facile terminetur, uti in nephritidem, colicam; & hi vice versa sæpius in podagram abeant. Trincavellius *lib. 10. c. 1.* scribit se vidisse dolores in ventriculo concentratos desiisse in articulares. Quinimo observatum est coli vel calculi dolores supervenientes podagræ sedasse eam. Retulit mihi Excell. Dn. Præses se annotasse in podagrico generoso supervenientem quartanam ipsa podagra discedente. Item alibi quoque observatum fuit, podagræ quartanam succedentem illam e medio sustulisse: Quod autem in febribus intermittentibus contingere solita phænomena spasmo debeantur, haud ignotum esse poterit.

§. V.

Ut autem eo melius intelligatur sub spasmodicis affectionibus ludere morbum hunc suas tragædias, attendi velim a suppresso nimis cito podagrico insultu per inviscantia poros & nociva topica, intro sic vergente materia vitiosa, pathemata subsequi, quæ non nisi a violen-

lento & molestissimo partium internarum spasmo deduci possunt; Ita a podagra recedente ad interiora observata fuit colica vehementissima, urinæ suppressio, vid. *Eph. Germ. dec. II. anno VI. observ. 2. Dec. I. anno VI. obs. 208.* quæ refert asthma, Epilepsiam & colicam inde exortam. Sic quoque Welschius, *dec. 11. obs. med. 11.* convulsionem lethalem, dyspnæam, palpitationem cordis, lipothymias cum subsequente epilepsia & apoplexia lethali notavit. Et Simon Pauli in Quadrip. Bot. recenset, non minus ex antiquis Aretheus lib. II. de diuturnitate c. XII. multis in hydropicum morbum, quibusdam in asthma concedere podagram immedicabili successione scribit. Postremo confirmat sententiam nostram ipsa ratio medendi pathematibus podagricorum, quæ maxime consistit in compescendis & sistendis tam per interna quam externa remedia molestissimis partium spasmis.

§. VI.

Exposita sic indole podagræ, quæ in spasmo dolorifico, omnium ferme symptomatum parente consistit, excutiendum ulterius remanet, quænam hujus effectus causa, & in quibusnam partibus genesis mali existat. Medicorum recentiores ferme omnes in hac sententia videntur convenire, podagram morbum esse metastaticum salinum a collectione salis fluidi acris stimulantis intra membranas ac ligamenta articulorum enatum. Cujus generis autem ac ingenii illud sal sit, dissentire videntur. Alii acidum, alii sal tenue corrosivum biliosum, alii austerum & stypticum principium incusant.

ſant. Nos purum & ſibi relictum acidum in animantium corporibus vix reperiri exiſtimantes, tartareum illud eſſe aſſerimus, ita tamen, ut acidum quoad figuram ſuam ſcindentem ſpiculatam, haud ſecus ac in Tartaro, prædominetur. Interim tamen non negamus, pro diverſitate morbi atque ægrotantium majori volatili acredine biliosa, vel etiam auſteritate ſtyptica terrea, illud eſſe imbutum; unde etiam arthritis variat, & volatilis vel fixus exurgit dolor magis vel minus ardore atque inflammatione infenſus. Multa autem ſunt, quæ peccantem materiam tartareæ indolis eſſe evincunt. Etenim experientia compertum eſt, hypochondriacos & calculoſæ diſpoſitionis ut plurimum evadere podagricos, & vice verſa, ita ut affectus hi invicem ſororientur, & unus in alterum facile abeat. Serum autem in dictis morbis tartarea ſalſedine imbutum eſſe, nemo qui gnarus rerum medicarum eſt, ibit inficias. Accedit, quod in conſummata arthritide, vel Iſchiatide ligamenta juncturarum eroſa a ſabulo tartareo ibi ſubſiſtente reperta in ſectionibus fuerint. Quin imo tophacea materia, quæ intra articulos in conſummata ac frigida podagra copioſe quandoque reperitur atque eximitur, maniſeſtiſſime naturam tartarei ſalis, quod ex acido & copioſa terra conflatum ſit, demonſtrat. Ita *Kerckringius* ſub examine chemico ex ejusmodi tophis & materia podagrica, elicuit ſpiritum quendam inter ſpiritum tartari & ſalis ammoniaci quodammodo medium, acidiorem nimirum illo; hoc vero mitiorem: & oleum, oleo tartari colore fætore & conſiſtentia in omnibus ſimile: nec non ſal ex capite mortuo extraxit, quod ab eodem

ſale

sale tartari parum abludebat, nisi quod sapore quodam extraneo infestus, ingratam quandam pariebat nauseam. vid. *spicil. anat. obs. 28.* Sic observatum quoque fuit ab auctoribus, podagricorum excrementa nimirum sputum, urinam, sudorem collecta, præviâ evaporatione, præbuisse materiæ candescentis concretæ in tartari consistentiam, insignem copiam. vid. *Pechlinum obs. 25. & Kerckringium l. c.* Notavi in viro generoso, qui subinde podagra divexari solet, sequentia: hic paroxysmum imminentem præsentire solet maxime ex colore annuli, quem digito gerit ex mercurio mediante venere ac tutia confecti, qui aliquot dies ante paroxysmum & per totum morbi cursum livorem ac nigredinem contrahit, qui sponte tandem desinit pristino redeunte colore sub declinationis tempus. Id quod curiosum phænomenon meâ sententia effluviis tartareo acidis per transpirationem prodeuntibus adscribendum venit. Taceo materiam in articulis podagricorum collectam, & quandoque vesicatoriorum vel aliorum remediorum usu affluentem, summe corrosivam ipso sensu teste naturam præseferre. Confirmare inter alia præsentiam tartarei fluidi salis in podagricis videtur nimia potatio vinorum tartareo talismodi succo scatentium, quæ podagram generare solent frequentissime; item nimia ciborum appetentia & voracitas maxime ante tempus invasionis, quæ sine dubio lymphæ acidæ abundanti in salivali & gastrico fluido debetur.

§. VII.

Congreditur autem tartareum hoc sal cum muci-

laginoſo ac pingvi, quo articuli & juncturæ omnes gaudent rore ac glutine, quod ſecundum naturam inſipidum, oſſa juncturas tendinesque lævigare & obducere ſolet. Notabile enim eſt, ſub membranoſo ligamento, quo articuli firmari ſolent exſtare tunicam mere glanduloſam ac veſiculoſam, in quam terminantur maxime in homine multæ vaſorum ſangviferorum ramificationes, hæcque tunica, propter laxitatem ſuam minime inſervit oſſium conjunctioni, ſed mucilaginem certam inſtar ovi albuminis, licet non ſemper adeo claram & limpidam ſecernit. Præterea in ipſo articulorum cavo exſtant quoque eximiæ magnitudinis corpora glanduloſa pingvedine obſita, quæ ſimilem mucilaginem a copioſis ſangvineis vaſculis ibi ſecernunt ad lubricandas juncturas ipſasque ab incaleſcentia & attritione conſervandas, uti copioſe pariter ac ſolide id deduxit celebris Anglus Clopton Havers. *in oſteologia.* De hoc ipſo glutine articulorum jam dudum *divus* Hipp. *in lib. de locis in homine*, ſequentia pronunciavit: *Humidum nativum articulorum, ubi male valet, male habent articuli; ubi bene, & ipſi articuli.* Quotiescunque itaque materia acris tartarea in ſangvine ſuper abundans ſimul deſcendit per dictarum glandularum poros nimis laxatos ad ipſos articulos, non modo coagulum mucilaginis efficit, quod difficilius poſtea reſolvitur vel etiam copia in gypſeum corpus tandem convertitur, verum & intra ſubtiliſſimi ſenſus membranas incarcerata propter anguſtiſſimas vias, minus commode propellitur vel evaporat, ſed deteſtabiles cruciatus in parte affecta ſuſcitat: cujus ſæpius tanta eſt ſubtilitas ut omnia quantumvis leniter admota tegumenta vel medicamen-

camenta, officiosamque manum vel e longinquo reformidet. Attentione dignum est, nihil magis mucilaginem articulorum destruere atque coagulare, quam acidum tartareum sal lenius v. g. acetum vini, vel vinum rubellum album, neque tantam mutationem atque coagulationem ipsi inducere aliud potens, uti oleum vitrioli &c. sicuti id variis experimentis clarissime demonstravit Clopton Havers. *l. c. p. 257.* evidenti scilicet documento, vina tartarea aptissima esse ad procurandos paroxysmos arthriticos, ubi tonus glandularum debilitatus est & patiens aliquam ad hunc affectum dispositionem habet.

§. VIII.

Quamobrem autem tartarea illa nociva sanies potissimum descendat ad articulos & quidem pedum, plures discrepantes afferri possent rationes. Non autem hic illorum quadrat sententia, qui, uti in aliis præter naturam evenientibus faciunt secretionibus sic quoque hanc naturæ beneficio adscribunt, quasi ipsa ex singulari consilio arbitrio & providentia ad alios morbos avertendos ceu præses corporis heterogeneum dejiciat ad hasce partes. Minus enim benignum est ad sensibilissimas & angustissimas partes ubi maximi cruciatus fiunt emittere peccantem materiam, cum aliæ adsint, ubi non tanta doloris atrocitas metuenda: & magis providentia bonitas & cura dicenda esset, si jam dum ab initio prohiberet, ne tale quid generetur, vel si quid peccet aut error quidam committatur, non statim ille ærumnoso dolore, qui gravissimorum symptomatum parens & causa est, expiaretur; Sed statuendum potius existimo, salia

peregrina in humoribus præter naturam collecta & ex imbecillitate viſcerum ac robore virium deficiente non ſecreta per ordinaria emunctoria, a lympha & ſero ſangvinis ob texturam ejus tenuem poroſitatemque imbibi atque abſorberi, ſicque ad tunicas glanduloſas totius corporis, glandulasque conglomeratas ipſo cum vehiculo lymphæ advehi, modo ſemper glandularum talis adſit diſpoſitio qua admitti queant. Quare ratio amplius ignota eſſe non poteſt, quam ob rem laſſitudo, gravitas membrorum, rigor, horripilatio, anxietas præcordialis, phlogoſes, oſcitatio, æſtus corporis cum pulſu celeri, nauſea, vomitus præcedant paroxyſmos arthriticos & eos comitentur: Item quare ex una in alteram partem vagabunda materia, niſi qualitas ejus renuat, oberret, & per cutis ſpiracula ſi ejus evaporatio per aerem frigidum vel repellentia impediatur, intro vergens, diarrhæam, vomitum, colicam palpitationem cordis excitet. Quod autem materia peccans non intra omnes articulos, mediante tunica glanduloſa ſeparetur, ſed quandoque certis in partibus tantum, uti in chiragra, podagra & iſchiatica affectione, id debilitati hujus partis, & tono glandularum deſtructo adſcribendum eſt: Quod ad pedes deſcendat, hæc ratio eſſe videtur, quoniam naturalis harum partium tonus ac vigor multum læditur, per frigus, quod pedes magis experiuntur; deinde a calceorum preſſione ac ſtrictura frequentius offenduntur. Accedit, quod tardior & lentior per partes extremas & anguſtiſſimas, item pedis ob poſituram perpendicularem, lymphæ ac humorum ſit circulatio ac motus. Unde humorum ſtaſes & diſtenſiones præter naturam

ibi

ibi frequentiores: Supereſt adhuc una ratio & quidem præcipua; ſcilicet qnando pedes dolor affligit, cogimur quieſcere, ne deterius fiat malum; quies autem ulterius nocet, cum humores ob motum ceſſantem, ibi magis tenentur ſubſiſtere & imbecillitatem augere. Ita edocemur familiari exemplo, quando pedem diu in uno ſitu tenemus, vermiculationis ſenſum oboriri. Vocanda huc quoque eſt in auxilium, nativa pedum imbecillitas a parentibus podagricis contracta, quæ partim in ſpirituaſcentia humorum deficiente, & inde reſultante partium ſolidarum maxime extremarum debilitate, vel in ipſa prava textura & conformatione, & pororum diſpoſitione partium harum conſiſtit. Idem obtinet in aliis artubus, quos occupare ſolet dictus dolor arthriticus.

§. IX.

Ex hiſce adductis facile apparere poteſt, quid ſtatuendum ſit de illorum ſententia, qui fermentum quoddam podagricum in articulis ſtabulari putant, vel membra digeſtivo ſuo naturali defraudata eſſe dicunt in noſtro affectu. Unde vero maligni hujus tartarei ſucci in humoribus proveniat copia, ulterius venit examinandum. Veteres pariter ac recentiores inculpare ſolent vitia digeſtionis primæ ac ſecundæ, ut inde partes ſolidæ luant ſuam pœnam. Alii, uti Helmontius & Sydenham ſolam ventriculi imbecilitatem & coctionem læſam accuſant, qua cruditates chyli parum in ſangvine correctæ in corporis ſphæra ac habitu remanent. Quidam naturæ robur deſtructum & enervatas vires cauſam eſſe aſſerunt.

runt. Si rem rite expendimus parum hi omnes inter se dissentiunt, modo ante sufficienter explicatum sit, quid per hæc supra dicta intelligatur. Nos spirituascentiam sangvinis & humorum imminutam in causa esse pronunciamus, quare tam impuræ excrementitiæ sordes accumulentur in corpore nostro. Etenim subtilissimæ partes sangvinis si deficiunt & subjugatæ sunt, prædominium nactis terrestribus, fixis, mucilaginosis, imobilibus partibus, debita sangvinis motio tam per circulum quam intestina ab æquilibrio deflectit, sangvinis fit crassities ac densitas, calor nativus imminuitur, angustæ emunctoriorum ac viscerum viæ obstipantur, unde non possunt non per congrua sua secretoria evacuari solita excrementa remorari: quæ sanitati & vitæ insidias struunt. Motus enim est, qui vitam conservat, qui elementa sangvinis intime unit, humores in fluiditate conservat a putredine & corruptela dum heterogeneas separat, homogeneas defendit & conservat. Motus autem hic deficit, deficientibus partibus subtilissimis, mobilissimis & admodum divisis, sulphureis, æthereis, uno verbo spirituosis.

§. X.

Unde autem harum particularum defectus repetendus sit, paucis explanabimus. Evenit autem illud ipsum duplici ratione, dum vel quidam immediate subducuntur corpori spiritus, qui tamen ipsi præesse & corpus regere debebant; vel quando variis de causis impeditur illorum generatio. Primum autem subtrahit spiritus & subducit nervis suum genium immoderata venus. Semen delibatissimæ & spirituosæ lymphæ ac

san-

sangvinis soboles est, quæ si intemperantius exhauritur, non potest fieri, quin mirifice debilitentur partes fluidæ ratione vigoris subtilitatis & intestinæ motionis; tum & solidæ ratione toni & roboris sui, quibus destructis, sangvinis etiam circulatio & depuratio non legitimo procedit modo. Unde jam apparet aphorismorum Hippocr. in initio dissertationis nostræ allegatorum veritas, quare nimirum pueri, mulieres & evnuchi non facile patiantur podagram.

Poetis podagra Bacchi & veneris dicitur filia. Hinc antiqui versus

E solvi lumba venere, solvi lumboque
Baccho creata est solvi lumba chiragra,

Et latini Poetæ versus:

Ut Venus enervat vires, sic copia vini,
Et tentat gressus debilitatque pedes.

Notabile autem hic est, quod arthritis ex abusu veneris sæpius unice suam originem petat & quod omnes arthritici & podagrici propter sal illud tenerum stimulans in lympha & sangvine contentum ad venerem præ aliis magis sint proclives, adeoque magis magisque enervando vires malum contumacius reddant. Præterea spiritus corporis nostri motores non parum invertit & nervis debilitatem addit vini & maxime generosi vel etiam tartarei acidi largior potus, utpote partes vini sulphureæ nimis celeriter per venas rapiuntur ad caput subeuntque poros nervorum & spiritibus sese associant, quorum crasin ob cruditatem & heterogeneam indolem suam valde invertunt ut munere suo in regendis machinæ artubus defungi minus recte queant. Ex-

perientia multiplici deprehensum est, nihil plus tartareæ illius, aut quomodocunque appellare libet, materiæ arthritidi generandæ aptæ obtinere quam vinum; quæ etsi in corporibus quibusdam sequestretur, tamen in illis, quæ viscerum debilitate laborant, servatur atque accumulatur in sangvine. Datur tamen vinorum magna diversitas. Quæ enim in arenosis terris proveniunt, minus materiæ ejusmodi tartareæ continent. Dixit Wepferus *dec. 1. a. 2. c. 39.* raros apud Schaffhusanos esse podagricos & calculosos, neque convulsivos motus frequentes & potissimum id fieri â vino rubello salubri. Sic etiam memini Jenæ, quamvis ab incolis ejus loci satis liberaliter bibantur vina vernacula, non tamen multos ibi esse podagricos. Contra observatum fuit, quæ in terra pingui argillosa & limosa proveniunt ad fovendam podagram esse paratissima; cujus generis sunt Bohemica, Hungarica Austriaca &c. Neq; obstat, vina magnam quantitatem tartari terrestis, qui sæpius vias urinarias magis detergit, possidere, utut in podagra progignenda minoris efficaciæ sint aliis, quæ talem quantitatem non complectuntur, sed forsitan subtiliori ac penetrantiori acido, qui cum succis vitalibus facillimam init copulam instructa sunt. Sic vini Tocaviensis mens. IV. destillatæ vix drachmam semis, totidem autem Rhenani ad minimum drachmas quinque elargiuntur. Multo magis autem talia vina nocent si ad ebrietatem usque ingurgitantur, quo spirituum & vigor naturalis magis extingvitur ut deinde viscerum tono debilitato minus commode illa, quæ in vinis nociva atque pernitiosa sunt excludi queant. Ulterius genus nervosum valde debilitat, & ad affectum nostrum viam sternit intemperantia affe-

ctuum

ctuum. Hi enim immediate pervertendo ſpirituum ſchesin & motum naturalem turbas maximas in corpore ratione mixturæ ſangvinis & motus ejus concitare apti ſunt. Quorſum referre etiam liceat nimias & attentas meditationes & haud interruptas curas ſollicitudines præſertim & ſtudiorum intemperies, in debilibus ſubjectis hinc eruditorum etiam morbus eſt. Hæc enim ſpiritus conſumunt & neceſſarias corpori ſubfurantur vires & evocato è ventriculo ad laborantis cerebri ſubſidium igne cruditates accumulant, quæ obſtructiones viſcerum & hypochondriacam affectionem nec non podagricam producunt.

§. XI.

Poſtmodum ulterius ad ſpirituum defectum, torpidiorem ſangvinem, ac lympham, cruditatum accumulationem tribuit nimia intemperantia in edendo ſeu voracitas. Quandoquidem cibus nimius præcipue viſcidus non facile reſolubilis gravis ventriculo eſt, vires premit, in rudem faceſſit chylum, crudum & craſſum procreat ſangvinem; hinc intemperies, hinc obſtructio, hinc plethora; quæ vitia graviſſimorum morborum cauſæ antecedentes continentesque fiunt. *Hippocrates* optime ait ubi cibus p. n. copioſius ingeſtus eſt, hic morbum facit. Proinde uti â multo oleo lucernæ flamma, ſic â cibo copioſo calor ſuffocatur nativus. Præterea ſolitorum exercitiorum intermiſſio, deſidia aer craſſus, frigidus, humidus, aquilonius generationi affectus noſtri valde velificantur, quandoquidem crudum & vappeſcentem reddunt ſangvinem, ejus ſpiritu aſcentiam atque ſubtilitatem deprimunt, tranſpirationem &

ventilationem morantur, unde non poteſt non, qui excrementorum ſalſorum tartareorumq; magna fiat accumulatio. Ex Cratone refert *Sennertus* quam primum intus ſudor detinetur aut inhibetur, maxime ſi conſvetus fuerit, imminere paroxysmum podagricum. *Tachenius in tr. de M. principe. c. 72.* tradit excrementum conſvetum inter pedum digitos non repertum paroxyſmum inſtantem ſignificare. Habitus autem corporis laxus & ſpongioſus qualis deprehenditur in ſangvineo phlegmaticis ipſisque ſangvineis multum facit ad productionem affectus noſtri. Etenim ſub tali habitu corporis ſangvinis circulatio propter langventem tonum ſolidarum partium & venarum copiã exiguitatemq; lentior & impeditior ad proventum cruditatũ confert ſuum ſymbolum. Referri itidem huc debent inque conſiderationem venire conſuetarum evacuationum ſuppreſſiones ſeu ſangvinis ſeu ſerii ſolennes podagræ illis eſſe conſveſcunt, quibus ſangvis per hæmorrhoides antea expurgari ſolitus non ſtato tempore fluit vel ſi catarrhorum fons qui largiter alias fluxit obſtructus. Ex quibus adductis cauſis remotis expedit colligere, qua ratione intemperantiæ atque pravæ diætæ ſoboles ſit podagra, & quare affectio hypochondriaca nephritica, arthritica magnam inter ſe alant affinitatem & arctiſſimo contineantur vinculo.

§. XII.

Quemadmodum autem remota cauſa ſublatâ tollitur ipſe affectus: ita quoq; ſi ſpirituaſcentia deperdita reſtituitur, ſi cruditates humorum & ſolidarum partium obſtructiones abſumuntur: non tantum mitigatio doloris podagrici ſed & plenaria ſanatio expectanda eſt. Quocir-

circa ante omnia qui podagræ molestissimo dolore detinetur, & mitigationem vel sanationem ejus exoptat primum temperet sibi, quantum possibile est ab usu veneris maxime immoderatæ; & quam corporis languor & dolor subsequitur. Subito namq; exhaurit subtiliores spiritus, caput debilitat, mentem ac sensus infirmat atque convellit. Secundo ab ebrietate, copiosa potatione vini & ingurgatatione liquorum inebriantium, omni cura & studio sibi temperet, hoc pacto enim multi ab arthritide liberati sunt. *Trincavellius* scribit *de ratione curandi particulares humani corp. affectus l. 12. c. 11.* se novisse medicum Venetiis, qui cum non parum infestaretur â podagra & ad senium usque solum primum atque in quinquennium sibi vinum interdixisset, liber tandem ab omnibus iis molestiis ita evasit, ut amplius usque adultimum senium, imo ad mortem horum dolorum fieret expers. Refert *Solenander S. V. cons. 1.* Viduam quandam Hispanam cum usum vini quo tamen pro more gentis paucissimo & dilutissimo usa fuerat omisisset, podagra amplius non fuisse tentatam. Et plures talismodi historiæ notissimæ sunt eorum, qui vel in carcerem conjecti vel ad paupertatem pervenerunt & a vino abstinuerunt ab arthritide liberati sunt. Præstat itaque aquam puram & levem bibere quam vinum. Ex hydropotis enim nemo facile est, qui hunc in morbum prolabitur vid. Bruyerinus de re *cib. lib. 16. c. 3.* Schenck, *obs. l. 5.* Hermannus von Heyden/de Podagra *Pechlinus obs. p. 226.* At vero quamvis nonnullis podagricis vinum admodum sit infensum, negandum tamen non est, dari casus, ubi ventriculi quædam & intestinorum imbecillitas

tas à frigido humore orta adest, tunc ad virium refectionem admitti vinum debere, maxime si diluatur cum aqua & vetus excoctum optimæ notæ assumatur, & adhuc magis, si in consvetudinem abiit vini potatio, nec ad ejus usum ægrotans protinus sentiat incommodum, de quare consuli potest *Pechlinus obs. 27.*

§. XIII.

Porro qui vitam à podagra immunem servare vel ejus dolores lenire atque mitigare intendit: temperet sibi ante omnino à multo cibo tam in paroxysmo quam extra morbi accessionem. Vere scribit Hippocrates: præcipuum sanitatis esse studium non satiari cibis & impigrum esse ad laborem. Sique profecto quid est, quod vitam servare potest à morbis diuturnis liberam, temperantia in victu est, hac enim alacritas & ingenio & corpori accedit. Consistit autem hæc temperantia in hoc, ut vel bis de die parum cibi assumamus nec plenarie satiemus appetitum, vel saltim semel de die & cœnam intermittamus. Quod mirifice commendat podagricis *Tackius p. 97. item Sydenhamius p. 579.* qui prandium saltim commendat, humoribus digerendis cum lectus solum sit dicatus. Multi inquit Tackius qui semel de die solum cibum assumsere, ad centum annos vixerunt. Præcipue autem in paroxysmis à cibo abstinendum est. Nam ejus accessio ipso *Hipp. teste* damno est: Eo enim tempore reflui sunt humores ad centrum corporis, unde opprimitur anxiaque evadit respiratio & aliena regio ab impuris succis incurritur. Si cibum tunc dederis, in impuritatem ille abit ac distento hypochondrio opprimitur pectus, unde anxia respiratio

&

& calor cordis major. *Valesius de Taranta in Medicinalibus obs.* refert, quendam, quotiescunque imminere paroxysmum sentiret, ab omni cibo & potu abstinuisse, & ita morbum praecavisse. Facile hinc apparet ratio, quare egeni raro sint podagrici, magis autem opulenti & voluptuosi & qui per multas horas mensis accumbunt & utriculi instar abdomen distendunt. De opulento quodam Germano *Schenkius apud Casp. de Rejes campis elys. q. 79.* tradit, qui cum otio deliciis luxuq; circum flueret familiarem huic vitae podagram, arthritidemque adeo miserabilem contraxerit, ut non nisi duobus suffultus adjutusque famulis promoveri loco posset, verum lapsis sensim rebus ad paupertatem redactus est tantam, ut & opibus destitueretur & famulis nec nisi frugalis mensa ad vitam suppeteret. Hac fretus & paculatim ipse solus incedebat & à podagra prorsus deserebatur. Non incommode hinc *Petrarcha*: Si à podagra liberare cupis, aut pauper sis oportet, aut ut pauper vivas. Multos ab hac aegritduine liberasse traditur paupertas, vera defaecatrix corporum; quosdam vero frugalitas, quam voluntariam seu fictam & imaginariam paupertatem dixerim. Vidisti aliquos perpetua vini abstinentia curatos: ita fit dolore dolor clavus clavo pellitur, ut antiquo dicitur proverbio. Vix molestum aliquod sine molestia curatur, ut praeterea autem hoc morbo cumque aliis multis pacem habeat, non baccho solum sed & veneri bellum indixisse profuerit. Quare

Vis te languentem curva relevare podagra,
Quantumvis fueris dives, egere scias.

Refert Hyeronimus multos fuisse qui cum podagra labo-

laborarunt ad paupertatem redactos tantemque liberatos.

§. XIV.

Postremo qui â cruciatibus podagricis liber esse cupit, sibi temperare debet ab omnibus gravioribus curis animi laboribus meditationibus & perturbationibus. Hæc enim elogio Sydenhamii addissolvendam spirituum, qui sunt digestionum instrumenta, systasin, ac proinde ad podagræ incrementum multum faciunt. Refert *Porphyrius* in vita *Plotini* quendam Regulum, cum captus esset pedibus sese ab omnibus curis abnegasse & a podagra fuisse liberatum. Tanti refert in hoc morbo vincendo animum quietum habere. Cæterum vero commendandus podagricis est labor ac motus, qui firmitudinem & robur partibus fœnerat, transpirationem promovet cruditates dissipat & ad totius corporis habitus immutationem aptissimus est. Elegantissime scribit *Hippocrates in l. 162. n. prorhæt.* curari podagricos posse juvenes in quibus nondum sunt facti calli, qui laborem amant, qui vivunt accurate & quorum alvus fluida est. Exercitium autem hoc non nimis sit vehemens sed moderatum quale est equitatio seu frequens vectio in curru, hanc merito cum *Nob. Sydenh.* omnibus aliis corporis motionibus præferimus.

§. XV.

Statutam hanc vivendi rationem si quis accurate tenere animum sumit, certe videbit tam efficax auxilium atque levamen quale à nullo medicamento expectari potest. Quoniam autem pauci reperiuntur, qui talismodi legibus se adstringi patiuntur in procin-

ctu

ctu ratio est quare tam difficilis sanationis sit ipsa podagra. In principio ut plurimum solet negligi, nemo vult vexari podagra, accusant modo calceamenta, modo aliquod aliud impedimentum, ita ut vix quisque sibi persvadere possit, se habere podagram. Accedit etiam, quod à consveta vivendi ratione voluptatib9, ad quas naturâ ratione sangvinei temperamenti inclinant, nō velint penitus, quamvis forsan ad temp9, si dolores urgent, abstinere, sed licentiose semper vivant, adeoq; cum prima in herba facillime jugulari podagra queat, neglecta autem ferocior & pertinacior evadit, donec crebrioribus paroxysmis se invicem excipientibus sangvinis massa graviorem sibi contrahat discrasiam & immedicabilem vappescentiam, ut, concurrente simul dispositione hereditariâ, facile in tophaceam & consummatam degeneret, de qua Poeta canit.

Solvere nodosam nescit Medicina Podagram.

Ratio quare paroxysmi podagrici tam longum tempus sæpe infestent dolore suo hæc est: profundius latitat materia vitiosa intra ipsas membranas ac ligamenta articulorum, quæ angustissimos poros habent, & ex arctissime connexis fibris contexta sunt, unde materiæ vitiosa correctio & evaporatio in partibus talismodi frigidis & tensis lentissimo procedit gradu.

§. XVI.

Verno tempore facilius curatur, item ætate juvenili, quia ob majorem ætheris motum transpiratio sangvinisque divisio] ac spirituascentia intensior est, & hinc etiam tunc temporis, uti etiam in æstate multo mitior esse solet. Hyeme autem adventante, quoniam debita humorum per poros eliminatio pro voto non

succedit & spirituum robur fractum, necesse est, ut ingens materiæ indigestæ colluvies accumuletur, in paroxysmos facile prorumpens si propius accedat sol nostro horizonti, unde hyems solet esse faber podagræ, ver autem parosysmorum productor: adeoque ex hisce patet, quare cura hyberno tempore difficilius procedat & longiores maneant paroxysmi.

§. XVII.

Hisce deductis operæ pretium esse existimo paucis judicium nostrum interponere de methodo hactenus usitata sanandi dolores podagricos. Plures & ex iis exercitatissimi practici vomitoriorum usum non satis dilaudare queunt in affectu hoc tam præservando quam sanando. Confert, ut podagrici omni verno & autumnali tempore circa æquinoctia præservationis loco assumant vomitorium. In principio quoque podagræ proficuum esse ipsi *Galenici* jamdudum testati sunt. *Dolæus Encycl. Med. p. 635. Hildanus cent. 6. obs. 34. Mercatus de Morbis internis l. 4. c. 18. River. praxi l. 6. c. 1. Sylv. pr. p. 153.* emeticorum usum præsentissimum judicant. Alii magni faciunt præservationis causa laxantia ante ipsum paroxysmum vel singulis mensibus. *Doctissimus Solenander in consf. p. 78.* scribit se in paroysmi principio solere exhibere magno cũ successu aliquod purgans primum id edoctum ab *Alex. Tralliano l. 11.* licet â multis hoc tempore reformidetur. Singulare esse scribit *eruditissimus Pechlinus obs. 26.* quod arthritici leviorem plerumque experiantur insultum detractâ ex primis viis materia. Novi ait empiricum qui Medicamento chymico seu crystalli lunæ essent seu martis aliquod vitriolum etiam in inveterato jam morbo postquam

quam biduo ante paregoricum dedisset, alvum magno cum fructu provocabat. Exadverso Sydenhamius illorum usum penitus rejicit. Nostra sententia hæc est, qui plenius vescuntur & largiori victui assueti sunt & mox ante paroxysmum primum invitante appetitu plus justo indulserunt gulæ, appropriata cathartica vel emetica summo cum fructu atque emolumento assumere possunt. Depletis enim sic primis viis â copiosa saburra humorum biliosorum & acidi exsuperantis, leviores evadunt paroxysmi, nec tam molesta symptomata anxietates dolores patiuntur ægri. Eadem ratione, qui non temperanter vivunt, sed copioso cibo ventriculum premunt, opus habent, sæpius repetere usum purgantium vel emeticorum, ut cruditatum accumulatio præpediatur. In eandem sententiam nobiscum accedit Lister tract. *de Arthrit.* 258. qui ita loquitur: unice illa aurea regula de abstinentia mihi certe, nescio an podagricis arridet, nempe ut iis quibus aut integra sanitas, aut longiora valetudinis bonæ intervalla cordi sunt, parva cibatio summæ curæ sit. Atque hoc omnibus hominibus, quocunque statu & conditione sint, cum ipsius quoque exercitii loco esse potest etiam pedibus ex toto captis. Qui tamen plenius vescuntur illos catarctica appropriata aut emetica interdum sumere necesse est.

§. XVIII.

Venæsectionem in paroxysmo nonnulli in frequenti solent habere usu, quæ tamen non potest proficere, nisi ubi dolorum ferocia & major inflammatio propter impeditiorem sangvinis in parte affecta circulationem metuenda. Hæc enim maxime in arthritide calida & vaga, ætate juvenili & ubi sanguis exsuperat

magnum curæ atque dolorum præstat compendium. Ad avertendos paroxysmos satius esse existimo ipsa abstinere, sed præstat motu & abstinentia imminuere superfluum sangvinis serum & cruditates in venis digerere atque subigere. Sangvinis enim emissione non tantum copiosum serum idque tartareum sed & portio bona sulphurea, quæ servanda erat, exhauritur. Quod podagræ medelam per lactis usum attinet, hoc tam antiquitus, quam etiam hodierno tempore ceu certissimum præsidium ad expugnandam arthritidem commendatur, de quo legi merentur *Misc. nat. curios. dec. 1. a. 6. 7. dec. a. 2. p. 3. dec. 1. a. 1. ob. 141.* Sennert. de febribus *l. 3. c. 3. p. 359.* Waldschmied diss. de cura lactis. Pechlinus *obs. 23.* Judicium autem nostrum de cura podagræ per lac hoc facimus: non omnibus promiscue convenit lactis usus nec bene succedit talis cura, quando nimirum corpus adest plethoricum, pituitosum, ventriculus & vasa colluvie viscidorum acido tartareorum humorum sunt obobsessa, visceraque obstructa, in iis sane lactis diuturniorem diætam male cessisse & viscerum infarctus dispositionem ad cachexiam hydropem, abscessus, inflammationes internas excitasse non semel à nobis cum aliis fuit observatum. Quod si autem subjectum est macilentum, corpus est perspirabile, humores salsos calidosque fovet, uti id accidit in arthritide, biliosa, volatili, efficacissimum esse lactis remedium emendando & elixiviando sali tenui aptum non ibo inficias. Semper tamen primum ventriculi vires explorandæ sunt, & videndum, an ferre possit illud & par sit vincendæ coagulationi lactis, quæ in ventriculo nunquam non solet contingere. Multum autem refert, quem in modum lacte utamur.

mur. Optimum est, si calide sorbilletur & ad dimidium mixtura veronicæ, chamædryos, agrimoniæ diluatur, quo pacto obstructiones & periculosum coagulum quod lacticinia minantur, averti possunt. Accedit, quod hac ratione lac dilutum absorbendis & eluendis salium particulis propter tenuiorem aquæ texturam porositatemque magis accomodatum sit quam crassa illa & fibrosa lactis substantia.

§. XIX.

De diaphoreticis in quorum usu magnam spem collocare solent practici hoc monendum censemus, ne in usum vocentur fortia salina oleosa, quæ sæpius majorem motum ac turbas ciendo ardorem dolorem non parum adaugere observata fuerunt, maxime in subjectis calidioribus & ubi ad volatilitatem sal morbosum inclinat. Quoniam autẽ cutis congruum & universale peregrinorum salium existit emunctorium, non sine ratione commendantur illa, quæ circulum sangvinis & perspirationem corporis atque humorum subtilisationem promovent, cutisque spiracula servant aperta: quo nomine præter potus aquæ calidos correctos aut herba chamædreos ceu specifica à veteribus mirum æstimata, radice chinæ vel sassafr. hermodactylis, herbâ betonicæ (qui partim per diuresin, partim per diaphoresin diluta salia sangvinis secernunt,) motus atq; exercitatio corporis cõmendatissima est, addimus & ipsam abstinentiam tenuemque ac modicum victum, quibus corpus multum perspirabile humoresque tenues redduntur.

§. XX.

Quoad topica, hæc parum fida & secura pronunciamus, quoniam propter tonum & sensum cutis variantem pro

diversitate individuorum contrarium sæpe & præposterum producunt effectum, adeo quod huic auxilio fuit, alteri detrimentũ efficiat materiam vel repellendo vel graviores dolores efficiendo. Securissimum itaq; est, nisi bene naturam morbi & partis affectæ an medicamenta ferre queat, perspectam habeamus, saltim quiete atque intemperato calore partem dolentem servare atq; fovere.

§. XXI.

Hæc sunt quæ de affectus hujus truculenti sanatione in medium proferre placuit. Unicam commendavimus vitæ & sanitatis conservatricem virtutem humano generi commendatissimam, temperantiam vitæque sobrietatem quæ omne ferme punctum absolvere potest tam intentione præservatoria quã curatoria, quandoquidem ab intemperantia & præpostera vivendi ratione si nativam debilitatem exceperis, unice natales suos petere nostrum affectum in dissertatione fusius deduximus. Equidem persuasissimum habeo, paucos fore contentos hac deductione, partim quoniam ipsis non arridebit accurata talis vivendi ratio, sed malunt licentiose & in omni luxu vivere, & sustinere dolores, anhelantes saltim talem medicinam, qua cum morbo in gratiam redire queant salva sua voluptate. Alii dubitabunt de veritate assertionis nostræ, propterea quia secundum strictas diætæ regulas vixerunt nec tamen mitigationem doloris experti sunt. Hisce autem respondemus, non saltim in uno & per certum tempus sed in omnibus, si vehementia affectus id exigit & per sufficiens temp9 servari has leges debere, ut tota natura sese recolligat, & vincendo morbo par evadat. Multi sunt, qui ad tempus bene vivunt, simul ac autem paulatim resurgit naturæ vis, pro-

tinus

tinus naturali inclinatione invitante, & consvetudine alliciente miscent voluptates atque intemperantiam. Et quando non statim experiuntur singulare â mutatione diætæ & temperantia emolumentum: fiunt impatientes & prolabuntur in consvetum vitæ genus & hæc jam ratio est, quare tam difficili negotio sanescat hic morbus. Si qui autem sunt qui in omnibus ex præscripto vivunt & sanitatem difficulter recuperant; illi cogitent, naturæ vim penitus esse fractam & tantam humorum malitiam, quæ in ordinem vix redigitur, conspirante simul hæreditaria dispositione, morbi diuturnitate ipsaque senectute. Velim tamen perpendant, nisi sic viverent, majora & sæviora symptomata etiam non citra vitæ periculum, ut incurrant metum fore. Ne autem quis putet amplissimum pharmaceuticum fontem tanta sterilitate laborare ut ex ipso non possit peti unum efficax remedium. Commendabo hinc instar omnium duo remedia magnæ præstantiæ atque virtutis ab Exc. Dn. Præside mihi communicata. Primum autem est liquor quidam antispasmodico diaphoreticus, qui tam externe, quam interne commodissime tempore paroxysmi adhiberi potest nec non ad ipsam præservationem. Modus parandi hic est. Rec. Spir. Sal. Ammon. vinos. Unc. iij. Extract. castor. drach. ij. Succin. Unc. sem. Opii, Croc. ana drach. j. Camph. drach. sem. Hæc omnia accurate mixta in digestione resolve, sic evadit liquor saturatus cujus dosis est gut, 40. 50. 60. Sal volatile salis ammoniaci in hoc medicamento cum particulis paregoricis & tenuissimo evaporabili Sulphure castorei opii croci camphoræ intime nuptum ac mixtum est. unde intimioris admissionis penetrat totius corporis poros & acidum stimulans corrigit, mitigat, inviscat,

tu-

tumultus ſpirituum ſedat, nervosque ſingulari virtute ſolatur ac roborat. Adhiberi poteſt in principio paroxysmi, quando adſunt inſignes anxietates, dolores aliaque infenſa ſymptomata & materia renuit extraverti. Idem remedium ſi ullum eſt; quod extrinſecus ſpasmum partis affectæ tollit, dolorificas tenſiones ſiſtit & ſtagnantem materiam corrigit, correctam ad evaporationem diſponit, certe liquor hic eſt quem raro partes ex idioſyncraſia ſeu ſpeciali textura ſuâ reformidant. Alterũ remedium, quod extra paroxysmum adhibendum eſt mercuriale auri connubio nobilitatum & diaphoreticum eſt. Nihil magis aptum eſt potentiſſime obſtructiones veteres in emunctoriis vel anguſtiſſimis glandulis conſiſtentes ſolvere atq; expedire, quam mercurius, qui minerali ſuo ſpiritu æthereo tenuiſſimo partim & ſpecifica gravitate ſua ſphæram corporis pervolat & humores in motum concitat. Quam rebelles morbi ſalivatione mercuriali depulſari queant, res in foro medico eſt notiſſima, hæc enim & hic utilis & multis experimentis corroborata. Latius de hac re videri meretur Kerkringius *in ſpicil. obſ. 28. Sylvius in praxi p. 174. Rolfincius ordine & methodo ſpeciali l. 6. Sect. 3. cap. 1.* Wedelius *de Medicam. facult. l. 2. Sect. 2. cap. 12.* Quoniam autẽ mercurius vehementiſſimum remedium nec omnibus individuis proficuum atq; accommodatum, præſtat depuratiſſimum cum auro, quod ejus pernitialem vim ſingulari modo cicurare idoneum eſt, conjungere atque debito ignis temperamento tractare, ut fixam quodammodo acquirat naturam & purgantẽ atq; emeticam ſuam vim exuat. Tali methodo vidit Exc. Dn. Præses aliquot deſperatos podagricos & hic Halæ Saxonum, virum qui per 12. annos contractura laboravit ex podagra ſanitati reſtitutos ut ambulare & officio ſuo per aliquot annos fungi potuerint. Sed de remedio hoc & ejus uſu forſan Deus alio tempore tractandi dabit occaſionem.

FINIS.